

Jugant amb l'òpera de Rossini...

La companyia valenciana de teatre Bambalina puja una vegada més als nostres escenaris. Ara, però, ho fa amb una sorprenent òpera familiar: 'Hola, Cenerentola!'. Es tracta d'una coproducció amb l'Institut Valencià de la Música, que pren com a punt de partida l'òpera de Gioacchino Rossini.

L'òpera, escrita i dirigida per Jaume Policarpo i amb l'adaptació musical de Jordi Bernàcer, aconsegueix arrossegar un públic ben variat, que comprèn des dels més majors fins als més menuts, cap a un espai de joc i esbarjo per tal de redescobrir la diversió en l'art.

"No hem reproduït la *Ventafocs* de Rossini, sinó que l'hem volguda utilitzar com un joguet fabulós amb el qual hem tornat a descobrir com divertir-nos amb l'art...", ens comenta Jaume Policarpo.

La història, que parteix del tradicional conte de *La Ventafocs*, de Charles Perrault, però enfocada des d'una òptica actual, s'inicia amb tres personatges que, actuant com a "narradors", introdueixen l'espectador a l'interior del conte, mitjançant una meravellosa representació dels seus pensaments on es posa en joc la imaginació, tot i permetent-se reflexionar i divagar mentre en fan còmplice el públic. Al mateix temps, aquests simpàtics personatges es relacionen directament tant amb els personatges del conte de la *Cenerentola*, encarnats pels intèrprets musicals, com amb els músics i amb les titelles que no són altres que les lletres que manipulen. Aquestes semblen abandonar les seves formes inicials, per adoptar altres formes d'objectes i/o personatges cobrant vida pròpia, de manera que hom s'oblida per moments del que són. D'aquesta manera,

s'hi crea una atmosfera fantàstica on es barreja realitat i faula, convidant el públic a formar part d'un joc d'embofic i imaginació dins la pròpia imaginació. Tot açò es veu reforçat per la projecció d'ombres i dibuixos sobre una gran plataforma mòbil circular que els personatges utilitzen com a suport per a il·lustrar paisatges i emocions.

"M'he deixat portar per la idea del joc. Jugar amb coses que ja existien per a crear-ne una de nova. En principi tot eren materials. Una idea abans que una peça teatral, un conte o una òpera. Unes lletres abans de ser paraules. Lletres que en comptes de fer paraules fabriquen personatges. Noms dels personatges que s'utilitzen per a construir paisatges o elements escènics. Imaginacions que s'inventen altres imaginacions. Un llenguatge que, jugant amb les paraules, juga amb ell mateix. Els cantants, que de vegades són els personatges de Rossini, d'altres vegades els nostres personatges i d'altres ells mateixos. I els músics, que de vegades, fins i tot, parlen."

A més del joc com a element clau, hi ha d'altres aspectes, característics en aquesta òpera, que mantenen fixa l'atenció del públic fins al darrer acte. L'ús d'una estètica moderna, així com una posada en escena d'avantguarda, es posa de manifest en la sofisticació del vestuari d'alguns dels seus personatges. Un bon exemple

n'és l'aparició en escena del príncep amb plataformes i patinet, que facilita la identificació dels més menuts amb els personatges.

"L'obra, que és un encàrrec de l'Institut Valencià de la Música, s'ha fet amb la idea de promoure l'òpera entre el públic més jove i el no afixionat. La meua preocupació, com sempre que idee un espectacle que han de veure els xavals, era fer alguna cosa diferent que fugira de la típica amabilitat, el maniqueisme, l'estètica infantiloide i la simplicitat mal entesa que sol acompanyar els muntatges per a tots els públics. És per açò que he intentat fer una proposta contemporània, que sorprenuera i fera pensar l'espectador i que transpirara modernitat pel que respecta a l'estètica i al llenguatge."

Des del sorgiment de la companyia el 1981, Bambalina ha pres una direcció molt particular amb una línia de treball molt definida dirigida cap al teatre de titelles. En vint-i-set anys de trajectòria, la conjugació dels distints llenguatges, i la recerca i investigació de les últimes tendències han

Amb *Hola, Cenerentola!* el repte ha estat 'l'assumpció del risc' que comporta el tractament del llenguatge operístic vist des d'un punt de vista teatral.

litzar només en l'una o en l'altra. I on irremeiablement (i en conseqüència) el públic sols pot assistir a la representació d'aquestes arts per separat, mentre que la realitat és que l'una no pot ser sense l'altra.

"En altres ocasions ja havia treballat amb músics sobre l'escenari o amb cantants lírics, però ha estat aquesta vegada la primera en què he sentit que aprofundia en certs aspectes relatius a les diferents convencions que acompanyen l'òpera com a llenguatge escènic. Vaig començar amb la idea d'alterar al més possible aquestes convencions, com, per exemple, el codi tan del segle XIX i il·lustratiu que s'ha instaurat com a estàndard d'interpretació per als cantants lírics..."

Policarpo ha sabut jugar i reconduir la combinació de la música, el cant i el text parlat que ballen en un tot harmoniós, donant com a resultat el relat d'una senzilla història que, lluny de l'artifici, flueix a través dels seus intrèperts, i açò és: a través dels cossos, de les veus...

"He pres una opció intermèdia: he intentat portar els cantants més cap al meu terreny, sempre des del respecte a les seues necessitats per a poder cantar de la millor manera possible. El fet d'haver-hi tres actors compartint escena amb ells ha facilitat molt la tasca, ja que els cantants han tingut un referent a l'abast, un referent molt físic i contrastat amb la seua sensibilitat. Això precisament va provocar que sorgira una complementarietat i una admiració mútues que ens han resultat molt profitoses i han fet el procés molt enriquidor."

D'aquesta manera es concep una de les propostes més noves i arriscades de la temporada, tenint en compte la desmotivació que pateixen de vegades moltes i molts dels artistes valencians de l'àmbit teatral, coneguts o conegudes o no, a l'hora d'emprendre cap iniciativa teatral. I que malauradament respon clarament a dos motius: d'una banda, la manca de confiança en la producció i el desenvolupament de noves propostes teatrals, tant per

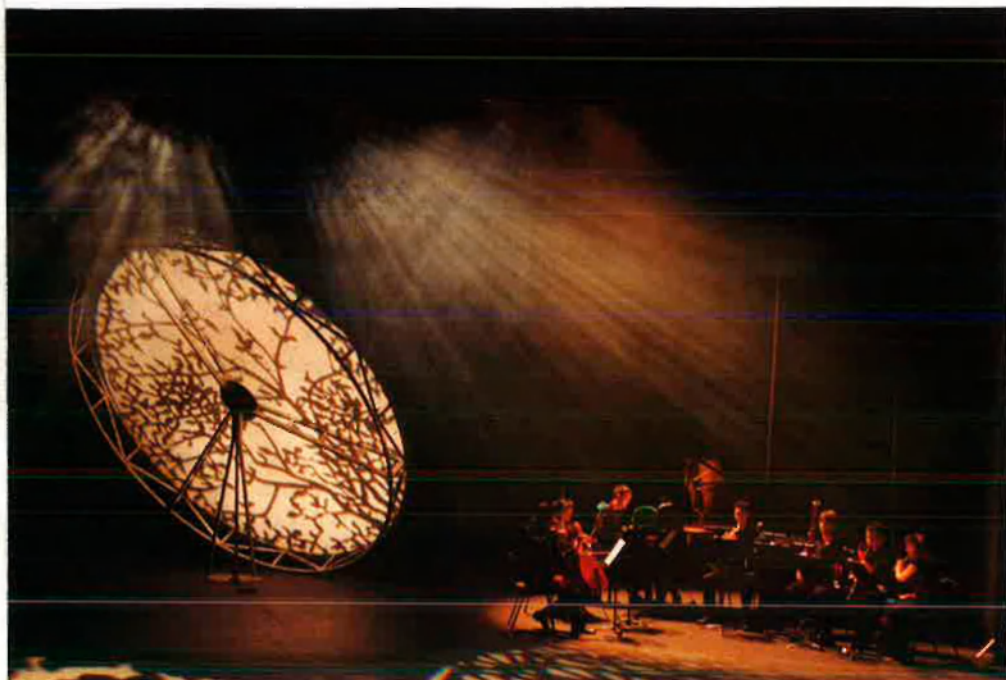
estat una constant en el seu treball. A més a més, ha dut a l'escena alguns dels títols emblemàtics dels repertoris literari i musical universals com *Pinotxo*, *El Quixot*, *Cyrano de Bergerac*, etc.

Ara, però, amb *Hola, Cenerentola!* el repte ha estat "l'assumpció del risc" que comporta el tractament del llenguatge operístic, vist des d'un punt de vista teatral. Actualment, assistir a aquest tipus de proposta és poc habitual, i sovint el resultat sol estar determinat per la manca de fluïdesa en el desenvolupament de l'obra unes vegades, i d'altres, en el pitjor dels casos, per la mancança de veracitat en els personatges lírics, els quals centren l'atenció en l'exaltació del cant en detriment de l'acció (entenent acció estrictament com a sinònim d'interpretació).

"En l'òpera tot conflueix en la veu, la seua sonoritat i la seua expressió. L'oïda i la sensibilitat dels músics i dels cantants és tal, que perceben la més mínima alteració o incorrecció, i tots es preserven d'aquelles eventualitats externes que vagen en contra de

la projecció vocal que ha de ser perfecta. És per açò que el moviment és artificios i escàs, la "implicació emocional" és mínima per tal d'evitar la desconcentració, i així una infinitat de coses que jo pensava que eren només estètiques i m'he adonat que tenen també un component tècnic."

Dit siga de pas, açò és exactament el mateix que ocorre en algunes propostes teatrals en les quals els intèrprets obliden i/o discriminen l'acció en detriment de la prosòdia, en alguns casos donant com a resultat una declamació ressonant i exagerada. O quan, al contrari, el treball dels actors se centra en el pur "accionar" (o siga en el "fer per fer" o el "moure's per moure's", quan l'acció teatral no ha de vindre determinada pel moviment extern, visible, almenys no necessàriament) sense tenir cura del so emès, que és la paraula i que no deixa de ser acció. En el cas de l'òpera sembla que s'evidencia més, donant com a resultat la divergència entre dues arts: el cant d'una banda i la interpretació de l'altra, com si es tractés d'especialitats distintes on hom es pot especia-

L'òpera de Bambalina és una oportunitat per poder gaudir d'una producció musicoteatral en català i italià.

part de les institucions com de les mateixes companyies, i d'altra banda, la més comuna, la manca d'ajuts destinats a la producció teatral i concretament a la producció teatral en català. El panorama teatral a València em resulta molt poc estimulant: es fa una programació molt conservadora i les

produccions, tant de les institucions públiques com de les companyies privades, tendeixen a utilitzar fórmules molt superades, quasi caducades, com els iogurts que tirem al fem. D'altra banda, a la gent jove que podria i hauria de combatre aquesta situació no se li permet l'accés a les subvenci-

Trossos i mossos

Alfons Llorens

Magnànim

Velà el sol el vel del dol. "Tristíssima e molt dolorosa nova de molt gran plant." Una espessa mantellina d'aspra cendra enfosquí la ciutat amb tots els cels coberts de negra sarga i "la major part de les gents foren vestits de maregues." Aquell dia, 15 de juliol de 1458, fa 550 anys, a les onze hores, "venc un correu", que, com detalla el capellà dietarista Miralles, "trametien los consellers de Barcelona als jurats e regidors de València", dient que "de Nàpols havien sabut com lo molt il-

lustre senyor rei don Alfons era mort en lo Castell Nou." Abans, però, d'arrancar els plors, abans de res, la seguretat de l'estat; i, conscients que, en saber-se la defunció del sobirà, el país seria més dèbil, s'ordenà que "tots los alcaïds fossen en sos castells e forces e fossen proveïts de gent e vitualles, e los senyors dels llocs fossen en sos llocs e terres per guardar aquells."

La lletra oficial arribà el dia 20, detallant com el Magnànim, "en sa malaltia havia confessat e havia combregat ab molta e gran admirable devoció, e l'endemà de sant Joan, perolià. E lo dimarts a 27 de juny, morí." Amb tota delicadesa li ho comunicaren, "parlant paraules de gran tristícia", a la reina Maria, la qual "s'esmoreí dues vegades", mentre li posaven "lo mantell de maregues prim e lo vel negre al cap." I, ja, lligats tots els extrems, el diumenge 23, "après dinar, feren crida" pels llocs acostumats, "amb tres tocs

ons ni als circuits llevat de comptades ocasions i sembla ser que, quan ho aconseguixen, ràpidament passen a formar part de l'establishment i s'obliden de les antigues reivindicacions. Les noves generacions, la veritat és que no semblen gaire combatives i a les velles, en les quals ja no em queda més remei que incloure'm, sembla que no ens quede bé protestar, perquè tenim la possibilitat de treballar amb diners públics."

L'òpera de Bambalina és una oportunitat per poder gaudir d'una producció musicoteatral en català i italià, i a través d'ella constatem que l'òpera no és un gènere ni vell ni de vells, sinó un gènere capaç d'arribar a tots els públics. De moment, els espectadors i les espectadores més espavilats pogueren gaudir d'aquesta joguina durant el mes de juny, en què va ser estrenada al centre Bernat i Baldoví de Sueca (Ribera Baixa) i representada posteriorment al teatre Arniches d'Alacant i al teatre Calderón d'Alcoi, emmarcada dins de la Mostra de Teatre d'Alcoi. El públic menys afortunat haurà d'esperar fins al 19 de juliol per jugar-hi a la Nau de Sagunt, dins el marc del festival "Sagunt a escena".

Betlem Martínez

de trompetes molt trists" i "totes les parròquies e les viles reals fien grans tocs" en senyal de dol per Alfons III, el rei més valencià, amb el qual el Regne arribà al cim, autèntic emperador renaixentista de la nostra mar: "Un príncep tan excel·lent, poderós, valent, valerós, tan estimat en tot lo universal món, fent actes de tanta estimació, cavalleria, saber, virtut, enginy, gràcia, amor, ciència e tan gran verdadera justícia."

Periodista